

skjøndt jeg helst ønskede at overlade Fler-
tallets Ordfører at imødegaae dem. Men den
ærede Cultusminister henholdt sig saaledes
til Mindretallets Ordfører, dækkede sig, kunde
jeg næsten sige, saaledes bag ved hans
Foredrag, at jeg, naar jeg vil gjøre nogle Be-
mærkninger ved den ærede Ministers Foredrag,
heller ikke kan undgaae at tage noget Hensyn til
det ærede Medlems Ytringer.

Jeg skal forudskikke en almindelig Bemærk-
ning. Vi, der have fraraadet at fremme dette
Lovudkast, have lagt Vægt paa Spørgsmaalet
om Folkekirkes Organisation og paa det For-
hold, hvori dette Lovudkast efter den Retning,
hvori det gaaer, staaer til Spørgsmaalet om
Folkekirkes Organisation. Der er Enkelte, der
tale, som om en saadan Organisation, en saa-
dan almindelig, sammenhængende og i en vis
Grad fuldstændig Organisation var noget Ube-
tydeligt. Men jeg skal henlede Opmærksom-
heden paa, at naar Grundloven har opstillet
den danske Folkekirke som en bestemt Kirke, der
skal have Understøttelse af Staten, fordi den er
den danske Folks Kirke i dets Heelhed, saa for-
udsættes derved just en bestemt organiseret og
udpræget Kirke med en Forsatning, thi Staten
kan ikke sætte sig i et Forpligtelsesforhold, saa-
ledes som den har gjort ved Grundloven, til
Noget, som har en svævende og vakkende Skif-
telse, og som kan blive til noget ganske Andet, end
der er forudsat i Grundloven. Jeg nævnte, at
naar man taler om Kirkens Organisation, maa
der tænkes paa et Hele, paa en sammenhæn-
gende Ordning, ikke paa Bestemmelser om en-
kelte Punkter. Hvorledes denne Heelhed skal
være, og hvorledes den skal bringes tilveie, skal
jeg nu ikke gaae ind paa; men det forekommer
mig, at den ærede Ordfører for Mindretallet
var særdeles uheldig, naar han med Hensyn til
dette Punkt beraabte sig paa en Autoritet, som
det falder mig lidt fremmed først at høre just
den ærede Ordfører beraabe sig paa og dernæst
ogsaa at høre anført som Autoritet netop ved
dette Spørgsmaal; det var den af mig saare
høit agtede Anders Sandøe Orsted. Jeg siger,

at jeg agter ham overmaade høit for de For-
tjenester, han har af den danske Lovkyndighed
og af den danske Stats Bestyrelse i sin Tid;
men jeg veed ogsaa, at der, fordi han var fast
sammenvoget med den ældre Tingenes Tilstand
og allerede da befandt sig i en høi og frem-
skreden Alder, var saa Mænd, der vare saa
lidet skikkede som han til at sætte sig ind i det
hele constitutionelle Væsen, og at man navnlig
ikke kunde forlange af ham, det gamle Medlem
af Cancelliet, at han skulde have klart opfattet,
hvad der var meent med en Folkekirkes Or-
ganisation, og hvorledes Kirken skulde stilles for
at staae i et rigtigt og naturligt Forhold til
Staten. Der var en Tid, da den daværende
Statskirke næsten rettere kunde kaldes en Can-
cellikirke, og den hermed forbundne Forestilling
om Kirkens Stilling i det Hele kunde man ikke
fortænke denne Mand i, at han ikke kunde
løsrive sig fra. Der er Noget, som man
maa sige kunde naae til, naar vi ikke tage os
lagt derfor, og naar vi ikke styre hen til en
virkelig Organisation, Noget, som maa sige kunde
gives Betegnelsen: Rigsdagskirke; en saadan
Kirke vilde heller ikke være uden sin meget
betænelige Side. Den ærede Ordfører for
Mindretallet sagde, at vi Andre lagde megen
Vægt paa Grundlovens § 75, men at vi ikke
lagde Mærke til Grundlovens § 76. Ja, jeg
vil dog i det Ringeste hævde for mig, at jeg
altid har lagt Vægt paa Grundlovens § 76 og
lagt Vægt paa at opfatte den i dens rette For-
hold til § 75. Jeg har nemlig altid sagt, idet
jeg for ethvert Individ som for mig selv kræ-
ver den størst mulige Samvittighedsfrihed, at
Veien til den fulde Samvittighedsfrihed for
den, der ikke finder sig tilfredsstillet ved Folke-
kirken i den Skikkelse, den nu har eller maatte
saae ved dens Organisation, anvises af § 76,
og de, der ikke kunne finde sig tilfredse ved
den kirkelige Samsundsorden, men stille indi-
viduelle Duffer og Betragtninger altfor stærkt
frem i Modsatning til Samsundsordenen, de
skulle holde sig til § 76 og henvises til den.
Men saa skal rigtignok § 76 paa den anden